

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1003/17**, rješavajući apelaciju **Emira Karače**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka 1), člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Zlatko M. Knežević

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 19. aprila 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija **Emira Karače**.

Utvrđuje se povreda člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u postupku donošenja rješenjā Kantonalnog suda u Sarajevu br. 09 0 K 026508 17 Kv 13 od 11. januara 2017. godine i 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da odmah u odnosu na apelanta **Emira Karaču** ispita daljnju potrebu mjera zabrane izrečenih u postupku pred Kantonalnim sudom u Sarajevu broj 09 0 K 026508 16 Kpp 76.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da u roku od pet dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sve u skladu sa članom 62. stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neosnovana apelacija **Emira Karače** podnesena zbog navodnog kršenja pretpostavke nevinosti kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u postupku donošenja rješenjā Kantonalnog suda u Sarajevu br. 09 0 K 026508 17 Kv 13 od 11. januara 2017. godine i 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Emira Karače** podnesena protiv rješenjā Kantonalnog suda u Sarajevu br. 09 0 K 026508 17 Kv 13 od 11. januara 2017. godine i 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zbog toga što je preuranjena.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Emir Karača (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva podnio je 17. marta 2017. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv rješenjā Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) br. 09 0 K 026508 17 Kv 13 od 11. januara 2017. godine i 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine. Apelant je zatražio i donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud „zabranio izvršenje Rješenja Kantonalnog suda broj 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine“ do okončanja postupka pred Ustavnim sudom.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je 21. marta 2017. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalno tužilaštvo je dostavilo odgovor na apelaciju 24. marta 2017. godine, dok Kantonalni sud nije u ostavljenom roku, koji je istekao 30. marta 2017. godine, dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Tužilaštvo je 12. novembra 2016. godine Kantonalnom sudu podnijelo prijedlog da sud izrekne mjere zabrane apelantu zajedno sa sedam poimenično navedenim osumnjičenim osobama, protiv kojih, zajedno sa drugim pet poimenično navedenim osumnjičenim osobama za koje je

predložilo mjeru pritvora, provodi predmetnu istragu. Povodom tog prijedloga Kantonalni sud je 13. novembra 2016. godine održao ročište na kojem je apelant, između ostalog, istakao prigovor u pogledu postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično djelo, a posebno prigovor neosnovanosti izricanja mjera zabrane preduzimanja poslovnih aktivnosti i službenih dužnosti s obzirom na to da obavlja advokatsku djelatnost.

6. Rješenjem broj 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine Kantonalni sud - sudija za prethodni postupak je apelantu [i još sedam saosumnjčenih osoba], zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično djelo organizirani kriminal iz člana 342. stav 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZFBiH) u vezi sa krivičnim djelima zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. KZFBiH i povreda zakona od sudije iz člana 357. KZFBiH, sve u vezi sa čl. 31, 54. i 55. KZFBiH, izrekao mjere zabrane. Apelantu su, u smislu člana 140c. tačka 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKP), izrečene mjera zabrane napuštanja boravišta i putovanja sa prijavljene adrese, navedene u izreci rješenja, s tim da je određena granica van koje se apelant ne smije udaljavati, na teritoriju Kantona Sarajevo. Na osnovu člana 140a. stav 1. tačka d) u vezi sa stavom 2. ZKP određeno je da se apelant treba javljati nadležnoj policijskoj stanici prema mjestu prebivališta, i to svakih sedam dana. Zatim, u smislu člana 140a. stav 2. u vezi sa stavom 1. tačka c) ZKP, izrečena je mjera zabrane sastajanja sa određenim osobama kojom se određuje zabrana njihovog međusobnog sastajanja, kao i sastajanja sa ostalim osumnjičenim i svjedocima u ovom krivičnom predmetu. Također, apelantu je izrečena i mjera zabrane preduzimanja određenih poslovnih aktivnosti i službenih dužnosti iz člana 140a. stav 1. tačka a) ZKP i zabrana posjećivanja određenih mjesta ili područja iz člana 140a. stav 1. tačka b) ZKP, odnosno zabrana posjećivanja njegove advokatske kancelarije na adresi naznačenoj u rješenju. U rješenju je navedeno da su svi osumnjičeni upozoreni da im, u slučaju kršenja mjera zabrane, sud može odrediti pritvor. Određeno je da će sudija za prethodni postupak svaka dva mjeseca ispitati da li su mjere zabrane još potrebne.

7. Iz obrazloženja rješenja Kantonalnog suda proizlazi da Tužilaštvo vodi istragu protiv osumnjičenih Alije Delimustafića i dr. zbog osnovane sumnje da su počinili krivično djelo organizirani kriminal iz člana 342. stav 3. KZFBiH u vezi sa više krivičnih djela navedenih u rješenju. Prema ocjeni sudije za prethodni postupak, Tužilaštvo je prikupilo dovoljno dokaza koji ukazuju na osnovanu sumnju da je osumnjičeni Alija Delimustafić, zajedno sa ostalim navedenim licima, organizirao grupu od najmanje tri osobe, da ta grupa postoji dugi vremenski period i da djeluje s ciljem počinjenja krivičnih djela za koje se može izreći kazna zatvora najmanje tri godine ili teža kazna, da ta grupa djeluje radi stjecanja profita, da organizator i pripadnici grupe svjesno djeluju u okviru unaprijed dogovorenih i podijeljenih uloga koje je organizator razradio i koje su

pripadnici grupe prihvatili da obavljaju, svi svjesni da međusobno povezanim preduzetim radnjama djeluju kao grupa radi učinjenja krivičnih djela koja im se stavljaju na teret, te da organizatori i pripadnici grupe u odnosu na stečenu protivpravnu imovinsku korist djelovanjem grupe preduzimaju radnje kojima se ostvaruju bitna obilježja krivičnog djela organizirani kriminal.

8. Dalje, Kantonalni sud navodi da Tužilaštvo provodi istragu protiv šesnaest osumnjičenih imenovanih lica, među kojima je i apelant, te je Kantonalni sud (nakon opisa radnji u odnosu na imenovana lica) zaključio da rezultati provedenih istražnih radnji (nabrojane), kada se dovedu u vezu sa materijalnim dokazima (sudskim spisima i drugom dokumentacijom), u potpunosti potvrđuju postojanje osnovane sumnje o počinjenju krivičnih djela koja se osumnjičenim stavljaju na teret. U odnosu na apelanta je navedeno da je sud analizom spisa Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 P 081022 09 P ustanovio da je prvobitno otvoren po tužbi „Hypo Alpe-Adria Consultans“ d.o.o. Sarajevo protiv S.S. i drugih radi isplate duga, da je bio dodijeljen u rad osumnjičenoj L. F.-P., sutkinji Općinskog suda, koja je po prethodnom dogovoru sa apelantom neposredno zaprimila tužbu osumnjičene E. M. protiv tuženih „Hypo Alpe-Adria Consultans“ d.o.o. Sarajevo i „Cenex Group“ d.o.o. Sarajevo. U tom postupku je tuženi prvobitno označen kao „Hypo Alpe-Adria Consultans“ d.o.o. Sarajevo, a kasnije samo „Consultans“ d.o.o. Sarajevo, iako navedeni tuženi nije bio pasivno legitimiran, što im je bilo dobro poznato, te je tužbu dalje izdvojila dnevnom naredbom od 23. februara 2010. godine da se po njoj oformi novi spis i njoj dodijeli u rad, pa je tako u novootvorenom predmetu broj 65 0 P 128687 10 P svjesnim i voljnim grubim povredama odredaba Zakona o parničnom postupku i Zakona o obligacionim odnosima donijela presudu kojom je usvojila tužbeni zahtjev i postupak pravosnažno okončala u korist osumnjičenog „Cenex Groupa“ d.o.o. Sarajevo, čiji je zakonski zastupnik-direktor osumnjičeni Alija Delimustafić, kojem je pribavila protivpravnu imovinsku korist u iznosu navedenom u rješenju.

9. Zaključeno je da rezultati provedenih istražnih radnji nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija, kontrole i tehničkog snimanja prostorija, te tajnog praćenja i tehničkog snimanja lica, transportnih sredstava i predmeta koji su u vezi sa njima, kad se dovedu u vezu sa pribavljenim materijalnim dokazima, a to su spisi Općinskog suda, izvodi iz baze podataka IDDEEA, izvodi iz matičnih knjiga umrlih, te pribavljeni zk. izvaci, u potpunosti potvrđuju postojanje osnovane sumnje o počinjenju krivičnih djela koja se osumnjičenim stavljaju na teret.

10. Kantonalni sud je zaključio da je osnovan prijedlog Tužilaštva da se apelantu i drugim osumnjičenim licima, u smislu člana 140. ZKP, izrekne mjera zabrane napuštanja boravišta i zabrana putovanja, jer postoje okolnosti koje ukazuju da bi mogli pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inozemstvo. Naime, ukazano je da su apelant i drugi osumnjičeni

osumnjičeni da su učestvovali i pomagali u nezakonitom stjecanju i prijenosu prava vlasništva na nekretninama velike vrijednosti, čime su pribavili imovinsku korist, a drugom nanijeli štetu. Stoga, prema ocjeni Kantonalnog suda, postoji osnovana bojazan da bi svi oni mogli, u slučaju da im ne budu izrečene mjere zabrane, napustiti BiH i izbjeći krivično gonjenje nadležnih organa BiH, jer su osumnjičeni svjesni težine krivičnih djela koja im se stavljaju na teret, kao i zapriječene krivičnopravne sankcije, što kod njih može stvoriti odluku da bjekstvom izbjegnu krivično gonjenje. Navedeno je da iz prikupljenih dokaza nesporno proizlazi da je, pored osumnjičenih u konkretnom krivičnom predmetu, od kojih se određeni broj nalazi u bjekstvu, u izvršenju inkriminiranih radnji učestvovao i određeni broj lica koja se još nalaze na slobodi, kao i potencijalnih saučesnika i svjedoka koji još nisu identificirani. Istaknuto je da će u daljnjoj istrazi biti preduzete istražne radnje radi pribavljanja dodatnih materijalnih dokaza u vezi sa nezakonitim stjecanjem i prijenosom prava vlasništva, identifikacija i saslušanje lica koja se u svojstvu tuženih navode u nezakonitim presudama i predmetima u kojima je postupala osumnjičena L.F.-P. u svojstvu sudije Općinskog suda. Također, bit će preduzete istražne radnje otkrivanja i identifikacije, te ispitivanje, odnosno saslušanje drugih saizvršilaca i pomagača osumnjičenih lica, zatim, provedena vještačenja, identifikacija i procjena vrijednosti nekretnina i imovine koja je bila predmet nezakonitog stjecanja prava vlasništva, kao i finansijska istraga kako bi se utvrdile priroda i visina imovinskopravne koristi koju su osumnjičeni pribavili izvršenjem krivičnih djela za koje se sumnja, te druge potrebne istražne mjere i radnje.

11. Naglašeno je da se predmetna istraga trenutno nalazi u fazi kada je potrebno osigurati prikupljanje dokaza za identifikaciju saučesnika, a da oni ne budu upozoreni na to, tako da se oni mogu identificirati prije nego što bi mogli stupiti u kontakt, zbog čega Tužilaštvo preduzima intenzivne istražne radnje na identifikaciji ovih lica. Stoga je Kantonalni sud zaključio da je opravdano određivanje mjera zabrane osumnjičenim da se sastaju sa svjedocima, saučesnicima i svim ostalim licima koja imaju saznanja o konkretnom predmetu Tužilaštva. Upravo sada kada su osumnjičeni suočeni sa kvalifikacijom-krivičnim djelima koja im se stavljaju na teret i zapriječenom kaznom zatvora, kako je dalje istakao Kantonalni sud, oni imaju jak motiv i interes da u svrhu pripremanja svoje odbrane stupe u kontakt sa potencijalnim saučesnicima i svjedocima, da utječu na njih da ne daju, ili da odustanu od davanja iskaza Tužilaštvu, odnosno da spriječe identifikaciju i lociranje ostalih saučesnika, te eventualno sakriju ili unište tragove i dokaze važne za krivični postupak.

12. Dalje, u rješenju je navedeno da je, u smislu člana 140a. stav 1. tačka a) ZKP, sud apelantu i četverici drugih osumnjičenih lica izrekao i mjeru zabrane preduzimanja određenih poslovnih aktivnosti ili službenih dužnosti, i to apelantu preduzimanje poslovnih aktivnosti u svojstvu

advokata iz Sarajeva s obzirom na to da je krivično djelo koje mu se stavlja na teret počinjeno u vezi sa obavljanjem njegovih redovnih poslova. Ukazano je da su apelant i drugi osumnjičeni obavljali različite odgovorne funkcije na kojim su bili u mogućnosti da njihovom zloupotrebom preduzmu radnje počinjenja djela koja im se stavljaju na teret, a nastavkom rada i obavljanja tih istih dužnosti bili bi u mogućnosti da dođu u kontakt sa svjedocima koje će Tužilaštvo u toku istrage saslušati, kao i u prilici da ponove krivična djela koja im se stavljaju na teret, odnosno da unište, sakriju i izmijene dokaze i tragove važne za predmetni krivični postupak. Navedeno je da će se, radi izvršenja mjere zabrane apelantu da preduzima poslovne aktivnosti, rješenje o mjerama zabrane dostaviti Advokatskoj komori FBiH.

13. Dalje, u smislu člana 140a. stav 1. tačka b) ZKP, sudija za prethodni postupak je apelantu izrekao mjeru zabrane posjećivanja njegove advokatske kancelarije s obzirom na to da je krivično djelo koje mu se stavlja na teret počinjeno na radnom mjestu, u vezi sa obavljanjem njegovih redovnih poslova. Istaknuto je da su osumnjičeni obavljali različite odgovorne funkcije na svome radnom mjestu, u prostorijama u kojima su zaposleni u svojstvu službenih i odgovornih lica na kojim mjestima su bili u mogućnosti da preduzimaju zloupotrebe radi počinjenja djela koje im se stavlja na teret, a ponovnim dolaskom i posjećivanjem takvih mjesta osumnjičeni bi bili u mogućnosti da dođu u kontakt sa svjedocima koje će Tužilaštvo u toku istrage saslušati, kao i u prilici da ponove krivična djela koja im se stavljaju na teret, odnosno da unište, sakriju i izmijene dokaze i tragove važne za predmetni krivični postupak. Stoga je Kantonalni sud zaključio da su ispunjeni uvjeti i da je opravdano izricanje predloženih mjera zabrane, navedenih u izreci rješenja, apelantu (i drugim sedam osumnjičenim osobama) radi osiguranja njihovog prisustva i efikasnog vođenja krivičnog postupka.

14. Rješenjem broj 09 0 K 026508 17 Kv 13 od 11. januara 2017. godine Kantonalni sud - vanraspravno vijeće (u daljnjem tekstu: vijeće) je odbilo žalbe apelanta, apelantovog branioca i branioca ostalih osumnjičenih izjavljene protiv Rješenja sudije za prethodni postupak broj 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine.

15. U obrazloženju rješenja vijeće je ponovilo sadržaj izrečenih mjera zabrane za apelanta i druge osumnjičene, te sadržaj žalbi. Navedeno je da je vijeće pažljivo razmotrilo sve istaknute žalbene prigovore i zaključilo da su neosnovani i neopravdani. U tom kontekstu je navedeno da su neosnovani prigovori koji se tiču postojanja osnovane sumnje da su svi osumnjičeni počinili krivična djela koja im se stavljaju na teret. Naime, prema mišljenju vijeća, prilikom razmatranja istaknutog žalbenog prigovora, prije svega, mora se imati u vidu da je u ovoj fazi krivičnog postupka (istraga) potreban niži nivo dokazanosti određenih činjenica koje upućuju na postojanje temeljnog uvjeta (osnovane sumnje) da su osumnjičeni počinili krivično djelo koje im se stavlja na

teret u odnosu na apsolutnu dokazanost tih činjenica koja je potrebna pri donošenju presude i kojom se eventualno može baviti samo sudeće vijeće ovoga suda ukoliko, nakon završene istrage, dođe do podizanja i potvrđivanja optužnice protiv već imenovanih osumnjičenih lica. I prema mišljenju vijeća taj niži nivo dokazanosti navedenih činjenica u potpunosti je zadovoljen shodno pobrojanim dokazima i činjenicama i okolnostima utvrđenim njima, kao i datim obrazloženjem i razlozima u prvostepenom rješenju. Pored toga, prema ocjeni vijeća, u obrazloženju pobijanog rješenja u potpunosti su i argumentirano dati razlozi o izrečenim mjerama zabrane kako su poimenično navedene u izreci rješenja, pa se, također, žalbeni prigovori istaknuti u tom pravcu pokazuju kao potpuno neosnovani i neopravdani.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.d), e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i st. 3. i 4, člana 6. st. 1, 2. i 3. i člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), te člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelant je ukazao i na povredu prava „iz člana 14. Evropske konvencije“, kao i da ga osporeno rješenje ostavlja i „bez jednog od osnovnih ljudskih prava, a to je pravo na rad“. Apelant navodi da rješenje od 14. novembra 2016. godine „ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama“. Apelant smatra da ne postoji osnovana sumnja da je počinio krivično djelo za koje se tereti. Također, apelant smatra da nisu ispunjeni ni drugi zakonski razlozi za izricanje mjera zabrane. Napominje da naredba za provođenje istrage nije nikada ni apelantu ni njegovom branitelju dostavljena, a jedino što mu je poznato u vezi sa osnovima sumnje da je počinio krivično djelo jeste ono što mu je saopćeno prilikom uzimanja izjave. Opisuje da je u prvostepenom rješenju navedeno da se radnje krivičnog djela koje mu se stavlja na teret sastoje u „neposrednoj predaji tužbe spomenutom sudiji [...]“, što je sud utvrdio „analizom sadržaja spisa Općinskog suda broj 65 0 P 081022 09 P“, što, kako tvrdi, nije tačno, jer navedene sudske spise Tužilaštvo nije dostavilo uz prijedlog za određivanje mjera zabrane, pa ih sudija za prethodni postupak nije ni mogao razmatrati i analizirati, a što proizlazi iz sadržine prijedloga za određivanje mjera zabrane. Dalje, apelant opisuje da mu se stavlja na teret „podnošenje tužbe“, mada je „podnošenje tužbe“ pred sudom advokatska djelatnost čiji je integritet zaštićen odredbama Zakona o advokaturi i Ustava BiH prema kojem je advokatura „slobodna profesija“. Advokat može, bez mogućnosti da zbog toga bude pozvan na krivičnu odgovornost, slobodno iznijeti svoje pravno mišljenje u postupku zastupanja stranke pred sudom ili drugim državnim organom. Apelant ističe da iz obrazloženja rješenja vanraspravnog vijeća proizlazi da

žalbeni razlozi izneseni u njegovoj i žalbi njegovog branioca nisu razmatrani na način koji garantira pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Apelant posebno ističe da je u zakonskom roku posredstvom branitelja 17. novembra 2016. godine uložio žalbu na rješenje kojim su mu izrečene mjere zabrane, a lično 21. novembra 2016. godine, ali da je tek 11. januara 2017. godine, dakle nakon 52 dana, Kantonalni sud odlučio o žalbi, mada je ZKPFBiH propisan rok od tri dana, na koji način je sud ovaj po zakonu efektivan lijek pretvorio u potpuno neefektivan pravni lijek. Također, ističe da Kantonalni sud - sudija za prethodni postupak protekom četiri mjeseca od izricanja mjera zabrane nije ispitao da li je izrečena mjera još potrebna. Objektivne posljedice ovakvog postupka za apelanta su imale nastupanje štete u svim predmetima u kojima je pružao pravnu pomoć strankama. Napominje da je pružanje pravne pomoći zainteresiranim strankama putem obavljanja advokatske djelatnosti njegov jedini izvor prihoda, kao i njegovoj porodici. Također, apelant smatra da nisu ispunjeni ni drugi zakonski razlozi za izricanje mjera zabrane. Pored toga, apelant navodi da je sud „prekršio i njegovu *praesumptio innocentiae* i odredbe člana 3. stav 1. ZKPFBiH u vezi sa članom 6. stav 2. Evropske konvencije“. Apelant smatra da iz obrazloženja osporenog prvostepeng rješenja proizlazi da sud u iznesenim razlozima *de facto* i *de iure* iznosi zaključak van razumne sumnje da je apelant kriv za krivično djelo koje mu se stavlja na teret. U tom kontekstu apelant ukazuje da u odnosu na njega apsolutno nisu mogle biti izrečene mjere zabrane, a posebno mjera zabrane kojom je apelantu naloženo da se javlja svakih sedam dana nadležnoj policijskoj upravi prema mjestu prebivališta. Dalje, apelant ukazuje da iz izreke pobijanog rješenja apsolutno nije vidljivo vršenje kojih poslovnih aktivnosti ili službenih dužnosti je apelantu zabranjeno izrečenom mjerom. Na ovaj način sud je povrijedio i odredbu člana 76. KZFBiH a prema kojoj se sigurnosna mjera zabrana obavljanja određenog zvanja, djelatnosti ili dužnosti može izreći samo počinitelju, a ne osumnjičenom, i to samo ako postoji opasnost da bi takvo obavljanje moglo poticajno djelovati da počini novo krivično djelo u vezi sa svojim pozivom ili djelatnošću. Apelant smatra da sve izrečene mjere zabrane, i to zabrana obavljanja određenih poslovnih aktivnosti ili službene dužnosti, zabrana napuštanja mjesta prebivališta izvan granica Kantona Sarajevo i zabrana posjećivanja advokatskog ureda osumnjičenog, u svojoj cjelini i svojoj ukupnosti čine zabranu obavljanja poziva osumnjičenom, a koja se može izreći samo počinitelju, odnosno ovakva mjera se može donijeti samo meritornom presudom, a ne rješenjem. Apelant ukazuje i na povredu prava iz člana 14. Evropske konvencije koje se ogleda u tome da Tužilaštvo, a „posljedično tome u identičnim okolnostima i Sud, osumnjičenog tretira drugačije nego Ahmeda Žilića, advokata iz Sarajeva, koji je optužen u predmetu 'Energopetrol' a kojem nisu ni tražene, ni određene nikakve mjere zabrane, pri čemu imovinska šteta koja se u tom predmetu stavlja na teret optuženim (oko 40 miliona KM) uveliko prevazilazi štetu čije se uzrokovanje [apelantu] stavlja na

teret u ovoj pravnoj stvari“. Konačno, apelant ističe da bi, imajući u vidu da bi daljim trajanjem mjera zabrane bila ugrožena njegova i egzistencija njegove obitelji čiji je jedini izvor prihoda obavljanje advokatske djelatnosti, bila nenadoknadivo povrijeđena ionako teško povrijeđena apelantova prava, te apelant radi sprečavanja nastupanja nepopravljivih posljedica predlaže da Ustavni sud, u smislu člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, donese privremenu mjeru kojom će „zabraniti izvršenje Rješenja Kantonalnog suda broj 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine do okončanja postupka po predmetnoj apelaciji.

b) Odgovor na apelaciju

17. Tužilaštvo je navelo da su neosnovani apelantovi navodi da rješenje od 14. novembra 2016. godine „ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama“, jer je Kantonalni sud u osporavanom rješenju detaljno obrazložio razloge zbog kojih su apelantovi navodi i prigovori neosnovani kako u pogledu postojanja osnovane sumnje, kao općeg uvjeta za određivanje mjera zabrane, tako i u pogledu posebnih razloga za izricanje mjera zabrane. U pogledu posebnog osnova za izricanje mjera zabrane iz člana 140a. stav 1. tačka a) ZKPFBiH, apelantu su zabranjene samo poslovne aktivnosti obavljanja posla advokata. Razloge za izricanje ovakve mjere sud je našao u činjenici da je krivično djelo počinjeno u vezi sa zanimanjem, odnosno obavljanjem poslova advokata a o čemu je sud dao valjanu argumentaciju u svom rješenju. Dakle, apelantu je to pravo samo ograničeno u smislu da ne može obavljati advokatske poslove koji su u vezi sa počinjenim krivičnim djelom. U pogledu posebnog osnova za izricanje mjera zabrane iz člana 140a. stav 1. tačka b) ZKPFBiH, razloge za izricanje ovakve mjere sud je našao u činjenici da je krivično djelo počinjeno na radnom mjestu osumnjičenog, odnosno u njegovoj advokatskoj kancelariji, te da bi ponovnim dolaskom i posjećivanjem kancelarije apelant bio u mogućnosti da dođe u kontakt sa svjedocima koje će Tužilaštvo u toku istrage saslušati, kao i u prilici da ponovi krivično djelo koje mu se stavlja na teret, odnosno da uništi, sakrije i izmijeni dokaze i tragove važne za krivični postupak, što je sud obrazložio u pobijanom rješenju.

V. Relevantni propisi

18. U **Zakonu o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** („Službene novine FBiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) [interno prečišćeni tekst za potrebe ove odluke] relevantne odredbe glase:

Član 140. stav (1)

Zabrana napuštanja boravišta i zabrana putovanja

(1) Ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi osumnjičeni ili optuženi mogao pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inozemstvo, sud može, obrazloženim rješenjem, zabraniti osumnjičenom ili optuženom da napusti boravište.

Član 140a. stav 1. tač. a), b),c) i d)

Ostale mjere zabrane

(1) Kada okolnosti slučaja na to ukazuju sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane:

- a) zabranu preduzimanja određenih poslovnih aktivnosti ili službenih dužnosti,*
- b) zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja,*
- c) zabranu sastajanja sa određenim osobama,*
- d) naredbu da se povremeno javlja određenom državnom tijelu i*

Član 140b. st. (1), (4),(5),(6) i (7)

Izricanje mjera zabrane

(1) Sud može izreći zabranu napuštanja boravišta, zabranu putovanja i ostale mjere zabrane obrazloženim rješenjem na prijedlog stranke ili branitelja.

(4) U toku istrage mjere zabrane određuje i ukida sudija za prethodni postupak [...].

(5) Mjere zabrane mogu trajati dok za to postoji potreba, a najduže do pravosnažnosti presude ako toj osobi nije izrečena kazna zatvora i najkasnije do upućivanja na izdržavanje kazne ako je toj osobi izrečena kazna zatvora. [...].

(6) Sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili sudija, odnosno predsjednik vijeća dužni su svaka dva mjeseca ispitati da li je primijenjena mjera još potrebna.

(7) Protiv rješenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mjere zabrane stranka, odnosno branitelj može podnijeti žalbu, a tužitelj i protiv rješenja kojim je njegov prijedlog za primjenu mjere odbijen. O žalbi odlučuje vijeće iz člana 25. stav (6) ovog Zakona u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Član 140d. stav (2)

Ograničenja u pogledu sadržaja mjera zabrane

(2) *Mjerama zabrane ne može se ograničiti [...]pravo osumnjičenog ili optuženog da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, osim ako se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog u vezi sa obavljanjem te djelatnosti.*

VI. Dopustivost

19. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

a) Dopustivost u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije

21. Ustavni sud primjećuje da apelant ukazuje na povredu prava iz člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije (arbitrarna primjena ZKPFBiH). U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi već usvojio jasan stav da se na pitanje da li apelant ima, ili da li će imati pravično suđenje pred redovnim sudovima ne može odgovoriti dok je postupak u toku. Saglasno praksi Ustavnog suda i Evropskog suda, pitanje da li je poštovano načelo pravičnog suđenja treba sagledati na osnovi postupka u cjelini. S obzirom na složenost krivičnog postupka, eventualni procesni propusti i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti ispravljeni u nekoj od narednih faza istog tog postupka. Slijedeći to, nije moguće, u načelu, utvrditi da li je krivični postupak bio pravičan dok se postupak pravomoćno ne okonča (vidi, Evropski sud, *Barbera, Meeseque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, Serija A broj 146, stav 68, i Ustavni sud, Odluka broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, tačka 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 38/03).

22. U konkretnom slučaju krivični postupak protiv apelanta još nije okončan. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da osporena rješenja o određivanju mjera zabrane ne predstavljaju utvrđenje osnovanosti krivične optužbe protiv apelanta, u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 3271/13* od 23. decembra 2013. godine, tačka 26, dostupna na www.ustavnisud.ba).

23. Saglasno navedenome, imajući u vidu odredbe člana 18. stav (3) tačka 1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije preuranjena.

b) Dopustivost u odnosu na ostala prava

24. Razmatrajući dopustivost predmeta u odnosu na ostale apelantove navode, Ustavni sud zapaža da apelant u konkretnom slučaju osporava Rješenje Kantonalnog suda broj 09 0 K 026508 17 Kv 13 od 11. januara 2017. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 16. januara 2017. godine, a apelacija je podnesena 17. marta 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, taj dio apelacije ispunjava uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u dijelu koji se odnosi na navode o povredi prava na imovinu i djelotvoran pravni lijek ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant ističe da mu je u predmetnom postupku povrijeđeno pravo iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije, pravo iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo iz člana 13. Evropske konvencije. Također, apelant smatra da je u predmetnom postupku došlo i do kršenja člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije, te prava iz „člana 14. Evropske konvencije“. S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da se srž apelantovih navoda temelji na navodima o povredi prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te prava iz člana 13. Evropske konvencije, pa će stoga Ustavni sud prvo ispitati taj dio apelacionih navoda.

Pravo na imovinu

27. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava

2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

28. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

29. U vezi sa apelantovim navodima koji se odnose na povredu člana 1. Evropske konvencije, Ustavni sud ističe da je najprije potrebno utvrditi da li se radi o apelantovoj imovini u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da je isto pravno pitanje razmatrao u svojoj Odluci broj AP 302/17 od 7. marta 2017. godine (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 302/17, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). U navedenoj odluci Ustavni sud je, nakon detaljne analize, utvrdio: „31. [...] da se apelant bavi pružanjem advokatskih usluga, kao profesionalnom djelatnošću na koji način osigurava svoju egzistenciju, pa se stoga bavljenje advokatskom djelatnošću može okarakterizirati kao imovina koja uživa zaštitu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.“ Dalje, u toj odluci Ustavni sud je zaključio: „32. [...] da je osporenim odlukama došlo do miješanja u apelantovu imovinu u smislu drugog pravila iz stava 2. člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.“

30. Odgovarajući na pitanje da li je miješanje u apelantovu imovinu bilo u skladu sa zakonom, Ustavni sud primjećuje da su osporena rješenja donesena pozivom na odredbe ZKP i KZFBiH. Dalje, Ustavni sud zapaža da apelant osporava donesena rješenja i sa materijalnog i sa procesnog aspekta. Stoga će Ustavni sud u tom kontekstu i ispitati osporena rješenja, odnosno provedeni postupak u kojem je došlo, kako je već zaključeno, do miješanja u apelantovu imovinu.

31. Pitanje zakonitog miješanja u apelantovu imovinu Ustavni sud će, imajući u vidu navode iz apelacije, ispitati sa materijalnog i procesnog aspekta s tim što se napominje da se pod pojmom „materijalni aspekt“ podrazumijeva postojanje ili (ne) postojanje uvjeta za izricanje mjera zabrane, a ne da li je miješanje u apelantovu imovinu bilo u skladu sa određenim materijalnim zakonom. S druge strane, pod pojmom „procesni aspekt“ smatrat će se da li je miješanje u apelantovu imovinu izvršeno u skladu sa pravilima relevantnog procesnog zakona (ZKP).

32. U pogledu navoda kojim se osporavaju predmetna rješenja sa materijalnog aspekta navodeći pri tome da nisu ispunjeni uvjeti za izricanje mjera zabrane, Ustavni sud zapaža da je Kantonalni

sud svojom odlukom broj 09 0 K 026508 16 Kpp 76 od 14. novembra 2016. godine apelantu izrekao više mjera zabrane, među kojim je i mjera zabrane bavljenja advokatskom djelatnošću, te zabranu posjećivanja kancelarije u kojoj je obavljao tu djelatnost. Kantonalni sud je svoju odluku obrazložio stavom da je zaključio da iz prijedloga Tužilaštva i dostavljenih dokaza proizlazi da postoji osnovana sumnja da je apelant počinio krivično djelo organizirani kriminal iz člana 342. stav 2. KZFBiH u vezi sa krivičnim djelima zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. KZFBiH i povreda zakona od sudije iz člana 357. KZFBiH, sve u vezi sa čl. 31, 54. i 55. KZ. Dalje, Kantonalni sud je opravdao izricanje te mjere zabrane stavom da je krivično djelo koje se apelantu stavlja na teret počinjeno u vezi sa obavljanjem apelantovih redovnih poslova. Ukazano je da je apelant obavljanjem svojih poslova bio u mogućnosti da njihovom zloupotrebom preduzme radnje počinjenja djela koja mu se stavljaju na teret, a nastavkom rada i obavljanja tih istih dužnosti bio bi u mogućnosti da dođe u kontakt sa svjedocima koje će Tužilaštvo u toku istrage saslušati, kao i u prilici da ponovi krivična djela koja mu se stavljaju na teret, odnosno da uništi, sakrije i izmijeni dokaze i tragove važne za predmetni krivični postupak. Ustavni sud posebno zapaža da je Kantonalni sud ukazao da je prilikom izricanja mjera zabrane imao u vidu da se predmetna istraga trenutno nalazi u fazi kada je potrebno osigurati prikupljanje dokaza za identifikaciju saučesnika, a da oni ne budu upozoreni na to, tako da se mogu identificirati prije nego što bi mogli stupiti u međusobni kontakt, zbog čega Tužilaštvo preduzima intenzivne istražne radnje na identifikaciji ovih lica. Stoga, Ustavni sud smatra da su ove mjere određene radi uspješnog vođenja krivičnog postupka i utvrđivanja istine.

33. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da su odredbama člana 140a. ZKP propisane „ostale mjere zabrane“, odnosno da je tim odredbama propisano da, „kada okolnosti slučaja na to ukazuju, sud može izreći jednu ili više sljedećih mjera zabrane: a) zabranu preduzimanja određenih poslovnih aktivnosti ili službenih dužnosti“. Dalje, Ustavni sud ukazuje i na odredbe člana 140d. stav 2. ZKP kojim je propisano da se „mjerama zabrane ne može [...] ograničiti pravo osumnjičenog [...] da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, osim ako se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog u vezi sa obavljanjem te djelatnosti“. Dovodeći u vezu citirane odredbe ZKP sa konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je Kantonalni sud zaključio da u vrijeme donošenja tog rješenja (14. novembra 2016. godine) okolnosti konkretnog slučaja ukazuju na potrebu da se apelantu izrekne mjera zabrane obavljanja advokatske djelatnosti, budući da je, dakle zaključio da se istraga nalazi u početnoj fazi, te da postoji osnovana sumnja da je apelant počinio krivična djela u vezi sa svojim postupanjem koje ima veze sa obavljanjem njegove profesionalne djelatnosti. Dakle, prema mišljenju Ustavnog suda, predmetna rješenja su, gledano sa materijalnog aspekta, donesena „u skladu sa zakonom“, te je u tom kontekstu miješanje u apelantovu imovinu bilo zakonito.

34. Dalje, Ustavni sud će ispitati zakonitost miješanja u apelantovu imovinu sa procesnog aspekta. U tom kontekstu Ustavni sud zapaža da apelant ističe da Kantonalni sud, protekom dva mjeseca od donošenja rješenja kojim mu je izrekao mjere zabrane, nije ispitao da li je izrečena mjera još potrebna, kao i da je o njegovoj žalbi na rješenje kojim su mu izrečene mjere zabrane Kantonalni sud odlučio nakon 52 dana od proteka roka (tri dana) u kojem je trebalo da odluči.

35. Ustavni sud će, prvo, razmotriti navode da sud protekom dva mjeseca nije ispitao da li je izrečena mjera još potrebna. S tim u vezi, Ustavni sud primjećuje da je apelant u apelaciji, koju je podnio 17. marta 2017. godine, naveo da „Kantonalni sud - sudija za prethodni postupak protekom dva mjeseca nije ispitao da li je izrečena mjera još potrebna“. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje na odredbe člana 140b. stav (6) ZKP kojima je propisano da „sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili sudija, odnosno predsjednik vijeća dužni su svaka dva mjeseca ispitati da li je primijenjena mjera još potrebna“. Dakle, iz navedenih odredaba jasno proizlazi obaveza funkcionalno nadležnog sudije/vijeća da svaka dva mjeseca ispita da li je primijenjena mjera još potrebna. Slijedom toga, Ustavni sud smatra da su mjere zabrane izrečene u rješenju od 14. novembra 2016. godine morale biti preispitane najkasnije 14. januara 2017. godine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je Kantonalni sud u okolnostima konkretnog slučaja propustio da protekom dva mjeseca od donošenja rješenja kojim su apelantu izrečene mjere zabrane ispita da li je primijenjena mjera još potrebna i o tome donese rješenje, u skladu sa odredbama člana 140b. stav (6) ZKP. Slijedom toga, Ustavni sud zaključuje da, zbog navedenih razloga, miješanje u apelantovu imovinu nije izvršeno u skladu sa zakonom u odnosu na njegov proceduralni aspekt zbog nepoštivanja člana 140b. stav (6) ZKP.

36. Dalje, Ustavni sud će ispitati i apelantove navode da o njegovoj žalbi na rješenje (od 14. novembra 2016. godine) kojim su mu izrečene mjere zabrane Kantonalni sud nije odlučio u roku propisanim zakonom. Naime, Ustavni sud zapaža da iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je na osporeno prvostepeno rješenje od 14. novembra 2016. godine apelantov branitelj izjavio žalbu 17. novembra 2016. godine, a apelant lično 21. novembra 2016. godine. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 140b. stav 7. ZKP propisano da se „protiv rješenja kojim se određuju, produžavaju ili ukidaju mjere zabrane [...] može podnijeti žalba [...]. O žalbi odlučuje vijeće u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja“. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da Kantonalni sud nije odlučio o apelantovoj žalbi u roku propisanim zakonom od tri dana, koji je, budući da je apelantov branitelj podnio žalbu 17. novembra 2016. godine, već bio istekao 21. novembra 2016. godine, odnosno 25. novembra 2016. godine, nego je, štaviše, protekom roka od 48 dana od isteka roka za odlučivanje, a 51 dana od dana njenog podnošenja, odlučivao o žalbi. Pri tome Ustavni sud smatra da Kantonalni sud ne može

ekskulpirati činjenica da je odredbama tog člana propisano da žalba ne zadržava izvršenje rješenja, jer je njegova obaveza da u roku koji je propisan u tim odredbama odluči o podnesenoj žalbi. Ovo pogotovo zbog toga što se izrečenim mjerama zabrane dovodi u pitanje i apelantova egzistencija. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da Kantonalni sud, u okolnostima konkretnog slučaja, nije poštovao odredbe člana 140b. stav (7) ZKP kada o apelantovoj žalbi nije odlučio u roku od tri dana koji je propisan tim odredbama, nego je odlučio protekom 48 dana od isteka tog roka, pa stoga (i) zbog tog razloga miješanje u apelantovu imovinu nije izvršeno u skladu sa zakonom u odnosu na njegov proceduralni aspekt.

37. Prema svemu navedenom, Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na djelotvoran pravni lijek

38. Član 13. Evropske konvencije glasi:

Član 13.

Svako kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu učinile osobe koje su postupale u službenom svojstvu.

39. U pogledu apelantovih navoda o povredi prava na djelotvoran pravni lijek, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 13. Evropske konvencije propisano da svako kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu učinile osobe koje su postupale u službenom svojstvu. U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da je apelant imao na raspolaganju pravna sredstva - žalbu kojima je mogao osporiti osnovanost izrečenih mjera zabrane, što je i koristio. Međutim, Ustavni sud uočava da se srž apelantovog prigovora na osnovu tog člana odnosi na nedjelotvornost, a ne na nepostojanje dostupnih pravnih sredstava. Ustavni sud, stoga, treba utvrditi da li su pravna sredstva na koja je apelant imao pravo bila „djelotvorna“ bilo u smislu sprečavanja navodne povrede njegovog prava na imovinu, ili trajanja te povrede (vidi, *mutatis mutandis*, *Kudla protiv Poljske* [GC], br. 30210/96, stav 158, ECHR 2000–XI). Budući da, dakle, član 13. Evropske konvencije traži da pravno sredstvo bude „djelotvorno“, to se postavlja pitanje da li je to bio slučaj u konkretnim okolnostima s obzirom na činjenicu da je trebao 51 dan od dana podnošenja žalbe, a 48 dana nakon proteka roka propisanog zakonom (računajući od dana kada je apelant lično podnio žalbu) da Kantonalni sud ispita tu žalbu, mada je ZKP izričito propisao da se u takvim okolnostima

o žalbi treba odlučiti u roku od tri dana. Ustavni sud ponavlja da pravno sredstvo čije uvođenje nalaže član 13. mora biti "djelotvorno" i u praksi i u pravu. Međutim, takvo sredstvo je potrebno samo za prigovore koji se mogu smatrati „dokazivim“ na temelju Evropske konvencije (vidi, *Metropolitan Church of Bessarabia and Others protiv Moldove*, br. 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

40. Budući da je u konkretnom slučaju Ustavni sud već zaključio da je, zbog proceduralnih propusta koji se tiču odlučivanja o apelantovoj žalbi, došlo do nezakonitog miješanja u apelantovu imovinu, Ustavni sud zaključuje da žalba koju je apelant podnio protiv rješenja kojim su mu izrečene mjere zabrane nije bila „djelotvorno“ pravno sredstvo, te da je, stoga, došlo do povrede apelantovog prava i na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije.

Pravo na ličnu slobodu i sigurnost

41. Imajući u vidu zaključak u pogledu kršenja člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 i člana 13. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno da posebno razmatra dio apelacije koji se odnosi na pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

Ostali navodi

42. Apelant u apelaciji navodi i povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Povredu ovog prava nalazi u činjenici da su mu izrečene mjere zabrane, mada za to nisu ispunjeni uvjeti propisani zakonom, odnosno zbog arbitrarne primjene ZKPFBiH. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da se, za razliku od člana 6. stav 1. Evropske konvencije, povreda pretpostavke nevinosti ne ocjenjuje na osnovu postupka u cjelini, već kao zaseban procesni nedostatak. Pri tome se naglasak stavlja na fazu o kojoj je riječ, i to kumulativnom analizom sljedećih triju elemenata: a) procesna faza i kontekst u kojem je izjava data, b) njezina tačna formulacija i c) njezino značenje (vidi, Evropski sud, *Daktaras protiv Litve*, presuda od 10. oktobra 2000. godine, aplikacija broj 42095/98). Izjave kojima se izražava sumnja u vrijeme pretpretresne istrage ne predstavljaju kršenje pretpostavke nevinosti. Čak i formulacije koje sadrže vrlo eksplicitne izraze kao što su „krivica“ i „dokazana“ ne moraju predstavljati kršenje člana 6. stav 2. ako u određenom kontekstu, posebno ukoliko nisu bile namijenjene medijima ili javnosti, mogu razumno značiti ukazivanje na nešto drugo, npr., kada takva izjava samo ukazuje na to da je tužitelj uvjeren da ima dovoljno dokaza na osnovu kojih je moguće preći iz faze istrage u fazu suđenja (*idem*, presuda *Daktaras*, tač. 41-45).

43. U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da je Kantonalni sud u osporenim rješenjima obrazlagao osnovanu sumnju da je apelant počinio krivična djela kao preduvjet za određivanje mjera zabrane, te da je obrazlagao posebne razloge za njihovo izricanje. Pri tome Ustavni sud zapaža da nigdje u rješenjima nije navedena bilo kakva tvrdnja u vezi sa apelantovom krivicom, a da prije toga nije postojala odrednica „osumnjičeni“ i „osnovana sumnja da je [...]“, ili „kako se osnovano sumnja“. Iz ovoga Ustavni sud zaključuje da navedenim izražavanjem Kantonalni sud nije prejudicirao apelantovu krivicu na bilo koji način. Ustavni sud je ocijenio i da se konkretni postupak nalazi u fazi istrage, da su citirane fraze sadržane u kontekstu rješenja kojima se utvrđuje osnovana sumnja da je apelant kao osumnjičeni počinio krivična djela, kao i da pobijana rješenja nisu namijenjena medijima i javnosti. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud ocjenjuje da su u ovom dijelu apelantovi navodi o kršenju pretpostavke nevinosti kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije neosnovani.

44. Dalje, Ustavni sud zapaža da se apelant poziva i na kršenje prava iz člana 14. Evropske konvencije, nediskriminaciju, ali da nije naveo u vezi sa kojim pravom. Naime, Ustavni sud zapaža da apelant navedenu povredu vidi u tome što Kantonalni sud u drugom „identičnom“ predmetu nije optuženom advokatu kojem se, kako apelant tvrdi, stavlja na teret „imovinska šteta oko 40 miliona KM“ izrekao mjere zabrane. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da sud u svakom konkretnom slučaju ispituje ispunjenost uvjeta za izricanje bilo kojih mjera za osiguranje prisustva osumnjičenog/optuženog u krivičnom predmetu, te okolnost da je u tom drugom predmetu sud donio drugačiju odluku od one koju je donio u ovom predmetu ne može se tretirati ni na koji način kao „diskriminacija apelanta“. Stoga, Ustavni sud ne smatra da je potrebno dodatno ispitivati ovaj navod.

45. Konačno, u odnosu na apelantove navode da mu je osporenim rješenjima povrijeđeno pravo na rad, Ustavni sud napominje da se ne radi o pravu koje je, kao takvo, zaštićeno Ustavom Bosne i Hercegovine, odnosno Evropskom konvencijom. Stoga, Ustavni sud ne nalazi da je potrebno dodatno ispitivati ni ovaj navod.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u situaciji kada je Kantonalni sud propustio da protekom dva mjeseca od donošenja rješenja kojim su apelantu izrečene mjere zabrane ispita da li je primijenjena mjera još potrebna, u skladu sa odredbama člana 140b. stav (6) ZKP, kao i zbog toga

što o apelantovoj žalbi nije odlučio u roku od tri dana, već nakon 48 dana od isteka roka propisanog odredbama člana 140b. stav (7) ZKP.

47. Također, Ustavni sud zaključuje da je, zbog takvog postupanja Kantonalnog suda, došlo i do povrede apelantovog prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije budući da apelantova žalba u konkretnom slučaju nije bila „djelotvorna“ u smislu sprečavanja navodne povrede njegovog prava na imovinu i trajanja te povrede.

48. Nasuprot tome, Ustavni sud zaključuje da u predmetnom postupku nije došlo do kršenja pretpostavke nevinosti kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije, jer u osporenim rješenjima nisu korišteni termini kojim bi bila prejudicirana apelantova krivica.

49. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka I), člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

50. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantov zahtjev za donošenje privremene mjere.

51. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman